

A Nyugat modern babonái

2011 augusztus 11. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

A világban manapság zajló történések egyre drámaibban irányítják rá a figyelmet arra, hogy a válság, amit korunk embere átél, feltehet?leg sokkal mélyebb, mint amilyennek a f?áramú beszédmód bemutatni igyekszik.

A Nyugat létszervez?dési módja abszolút befolyásra tett szert az elmúlt évszázadok alatt, s a felvilágosodás azon alaptézisére épül, hogy a „sötét középkor” után az emberiség végre lerázza magáról a „babonák béklyóit” és a

„szellem ragyogása” majd végre „szabaddá” teszi a világot. A hétköznapi ember automatikusan úgy véli, hogy ezek az uralkodó tételek nemcsak, hogy igazak, de megkérd?jelezésük nem is lenne értelmezhet?.

A következ?kben arra tennék kísérletet, persze csak nagyon vázlatosan, hogy összefoglaljam azokat a f?bb „ellentéziseket”, amelyek cáfolni igyekeznek a Nyugat ontológiai talapzatát képez?, ma még megdönthetetlen igazságnak látszó feltételezéseket. És egyben rámutatnak arra, hogy a mélyül? általános „létválság” éppen ezekre az alaptételekre vezethet? vissza.

A kritikai elméletek többnyire négy olyan témakört említenek, amelyek jól példázzák, hogy a felvilágosodás, és az ennek eszméire építkez? Nyugat valójában nem eltörölte a babonákat, hanem csupán a régieket a saját új babonáival cserélte fel. Ezek a következ?k: a világ anyagiságának (anyagiasságának), a végtelen fejl?dés, a tudomány mindenhatóságának valamint az egyenl?ség és demokrácia babonája. Ezek a babonák valójában ugyanannak a lényegnek, a szakrális létmóddal való szembefordulásnak a különböz? megnyilvánulásai, ezért komplex módon áthatják, és persze er?sítik egymást, egy új szakralitást nélkülöz? rendet megalapozva. A legdönt?bb áttörést kétségtelenül az jelentette, hogy az emberi létezés hagyományos szemléletét, amely a szellemi er?ket tekintette a lét legf?bb, legmélyebb talapzatának, sikeresen fordította meg a felvilágosodás. A materializmus az anyagot helyezte a létezés központjába, méghozzá azt a szakrális aurájától már megfosztott, és máig is önkényesen értelmezett, leegyszer?sített anyagot, amely, és itt a lényeg, fiziológiailag átélhet? élvezetek forrása. Az élet elveszti üdvtörténeti beágyazottságát, egyetlen célját a nyers élvezetszerzésre alkalmas anyag bármi áron való megszerzése és birtoklása jelenti. Az anyagi eszközök így fokozatosan saját eszközükké teszik a materialista-hedonista embert, ahogyan Ortega y Gasset írja a Tömegek lázadásában. Mindezt, a saját „kényelme és biztonsága” érdekében teszi az ember, ám a vészjósló következmények ma már éppen a kényelem és biztonság elemi szintjeinek az elvesztését jelentik. A második babona a végtelen „fejl?dés, haladás” hiedelemvilága, vagyis annak feltételezése, hogy az élvezet-szerzésre alkalmas anyagi struktúrák tömege, terjedelme az id?k végezetéig exponenciálisan fokozható. Ez a babona arra sincs tekintettel, hogy ez a feltételezés még a saját anyagiságra épül? létmodelljével is szembe megy, hiszen korlátos anyagi rendszerekben a korlátlan anyagfelhasználásra épül? stratégia csakis az önmegsemmisítés egy sajátos formája lehet. Ebben a szemléletben az emberi evolúció is az el?embert?l a mai amerikai milliárdosok létkarakteréig bezárólag egyetlen nyílegyenes vonalon halad.

Szorosan kapcsolódik az el?z? két babonához az a harmadik hiedelemrendszer, amely a felvilágosodás tudományának mindenhatóságába vetett rendíthetetlen hitre alapul. A babona lényege, hogy a modernitás

tudománya a maga eszközeivel, mentális sémáival és kutatási módszereivel mindenre választ tud adni, és amire nem, az valójában „nem is létezik”, tehát hiábavalóság foglalkozni vele. Ezt a logikát folytatja az az axióma, mely szerint a tudomány alkalmazása, vagyis a technológia pedig minden felmerül? szükségletet ki tud elégíteni, függetlenül annak lelki, erkölcsi, szellemi min?ségét?l. A koncentrációs táborok, mint az embermegsemmisítés „tudományos logisztikai teljesítményei”, vagy éppen a hidrogénbomba, mint a „magfizika nagyszer? vívmánya” elég drámai módon hívják fel a figyelmet arra, hogy az erkölcsi értékeket értelmezni nem tudó és értelmezni nem is kívánó tudomány az emberiség kollektív öngyilkosságának leghatékonyabb eszköze. És még inkább az lesz.

S végül az egyenl?ség és a demokrácia babonája azt a hiedelmet próbálja alapnormává tenni, hogy az emberek egyenl?k, és erre az eredend? egyenl?ségükre demokráciának nevezett konstrukció építhet?. E babona célja az, hogy szétroncsolja a tradicionális szakralitás hierarchikus létszervez?dési módját, felszámolja a tekintélyt, és a beavatás hierarchikus rendje helyett el?készítse azt a mindent elpusztító degradációs folyamatot, amelyet talán „kiavatásként” nevezhetnénk meg. Mindez nem más, mint a létez? kiszakítása a létezésb?l, hogy így az engedelmes, leépült „minimál-én” szintjére vigye le, aki a „demokrácia” hamis díszletei mögül korlátlanul manipulálható. A feladat tehát „mindössze” e sötét babonákkal való szembenézés volna, ha meg akarjuk érteni válságunk természetét.
Bogár László, magyarhirlap.hu

Ajánló